

แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้
ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี*

GUIDELINES FOR SUPPORTING AND ASSISTING LOWER SECONDARY
STUDENTS WITH VIOLENT BEHAVIOR ISSUES IN SCHOOLS UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE IN SARABURI

นิจกมล แดงดง¹ และ ปันณธร หอมบุญมา²

Nijkamon Daengdong¹ and Pannathorn Hombunma²

¹⁻²รัฐศาสตรมหาบัณฑิต อาชีววิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹⁻²Master of Political Science Program in Criminology, Justice Administration and Society, Graduate School,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: nijkamon1203@gmail.com

วันที่รับบทความ : 18 สิงหาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 25 สิงหาคม 2568

Received 18 August 2025; Revised 23 August 2025; Accepted 25 August 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง 2) ศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง และ 3) หาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยกลุ่ม

Citation:

* นิจกมล แดงดง และ ปันณธร หอมบุญมา. (2568). แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(5), 125-140.

Nijkamon Daengdong and Pannathorn Hombunma. (2025). Guidelines For Supporting And Assisting Lower Secondary Students With Violent Behavior Issues In Schools Under The Secondary Educational Service Area Office In Saraburi. Modern Academic Development And Promotion Journal, 3(5), 125-140.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำนวน 21 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนกลุ่มดังกล่าวทั้งหมด จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและมีค่าความเชื่อมั่นสูง เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมรุนแรงประกอบด้วยปัจจัยภายใน เช่น โรคประจำตัว สภาวะอารมณ์ไม่คงที่ การควบคุมตนเองต่ำ ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การขาดความอบอุ่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม เช่น การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมรุนแรง อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนและสื่อ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การพบเห็นเหตุการณ์รุนแรงในโรงเรียน หรือชุมชน พฤติกรรมรุนแรงที่พบบ่อยที่สุดคือ การทำร้ายร่างกาย รองลงมาคือการทำลายทรัพย์สิน การใช้วาจารุนแรง และการกลั่นแกล้งผ่านสื่อออนไลน์ ผลการศึกษายังพบว่า เพศที่อยู่อาศัย และอาชีพของผู้ปกครองมีผลต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เสริมทักษะชีวิต การมีส่วนร่วมของครอบครัว การรณรงค์รู้เท่าทันสื่อ การออกแบบพื้นที่เรียนให้ปลอดภัย และการดูแลใกล้ชิดจากครูและผู้ปกครอง

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง, ปัจจัยด้านครอบครัว, ปัจจัยทางสังคม

Abstract

This research aimed to 1) study the factors causing violent behavior, 2) study the level of violent behavior, and 3) find guidelines for supporting and assisting lower secondary students with violent behavior issues in schools under the Secondary Educational Service Area Office in Saraburi. This was a mixed-methods research. The sample group consisted of 200 lower secondary students from 21 schools under the Secondary Educational Service Area Office in Saraburi, selected by a purposive sampling method from the total population of these students. The instrument used was a questionnaire that had undergone content validity checks and had high reliability. Both quantitative and qualitative data were collected. The data was analyzed using

descriptive statistics and hypothesis testing. The research findings revealed that factors influencing violent behavior included internal factors such as congenital diseases, unstable emotional states, and low self-control; family factors such as domestic violence, lack of warmth, and economic problems; social factors such as associating with violent friends, and influence from peer groups and media; and environmental factors such as witnessing violent incidents in school or the community. The most common violent behavior was physical assault, followed by property damage, verbal abuse, and cyberbullying. The study also found that gender, living situation, and parents' occupation had a statistically significant effect on attitudes toward violent behavior at the 0.05 level. The recommendations from the research pointed to the necessity of building good relationships with students, enhancing life skills, promoting family involvement, raising media literacy awareness, designing safe learning spaces, and providing close supervision from teachers and parents.

Keywords: Violent Behavioral, Family Factors, Social Factor

บทนำ

การใช้ความรุนแรงในโรงเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่ได้รับความสนใจในระดับประเทศและนานาชาติ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างรุนแรง ปัญหานี้ถูกกล่าวถึงในรายงาน School Violence and Bullying: Global Status Report ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2017) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงในสถานศึกษามีความแพร่หลายและมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางจิตใจของผู้เรียน ในบริบทของประเทศไทย นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเกื้อกูลต่อการเติบโตของเยาวชน

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาปัจจุบันชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงในโรงเรียนยังคงเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วง จากผลการสำรวจ Global School-based Student Health Survey 2021 ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2021) พบว่า เด็กไทยอายุ 13-17 ปี ร้อยละ 25 เคยถูกระบาดความรุนแรงทางกายในรอบหนึ่งปี และในกลุ่มเด็กผู้ชาย ตัวเลขเพิ่มสูงถึงร้อยละ 35 ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงเกิดขึ้นในรูปแบบการทำร้ายร่างกาย แต่ยังรวมถึงการกลั่นแกล้งทางวาจาและสื่อสังคมออนไลน์ (cyber bullying) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตใจและอารมณ์ในระยะยาว งานวิจัยของโครงการ “สังคมไทยไร้ความรุนแรง” (Child Watch) โดยคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2565)

สำหรับพื้นที่จังหวัดสระบุรี สถานการณ์ความรุนแรงมีความซับซ้อนและมีปัจจัยหลากหลาย เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาทางอารมณ์ การติดสุรา ยาเสพติด และปัญหาการพนัน จากรายงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระบุรี (2566) พบว่ามีผู้ถูกระบาดความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 35 คน โดยเป็นความรุนแรงทางร่างกายมากที่สุด และในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ยังพบอัตราการเกิดเหตุความรุนแรงเพิ่มขึ้นจาก 1,000 ครั้งในปี 2566 เป็น 1,234 ครั้งในปี 2567 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) โดยกลุ่มนักเรียนเพศชาย อายุ 12-18 ปี เป็นกลุ่มที่พบพฤติกรรมรุนแรงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการมีมาตรการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและระดับความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาแนวทางการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมรุนแรงให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาคาดว่าจะประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกิจกรรมเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเกื้อหนุนต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

3. เพื่อหาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง

พฤติกรรมความรุนแรงเกิดจากปัจจัยหลายด้านทั้งชีววิทยา จิตวิทยา และสังคม โดยทฤษฎีความก้าวร้าวโดยกำเนิด (Instinct Theory of Aggression) ของฟรอยด์และลอร์นซ์มองว่าความรุนแรงเป็นสัญชาตญาณธรรมชาติที่สะสมและต้องระบายออก ขณะที่ทฤษฎีความหงุดหงิด-ความก้าวร้าว (Frustration-Aggression Theory) ของดอลลาร์ดและคณะอธิบายว่าความหงุดหงิดจากการถูกขัดขวางเป้าหมายทำให้เกิดความก้าวร้าวซึ่งอาจนำไปสู่ความรุนแรง นอกจากนี้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของบันดูรามองว่าความรุนแรงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการสังเกตและเลียนแบบตัวแบบ โดยเฉพาะเมื่อพฤติกรรมนั้นได้รับรางวัลหรือการยอมรับ ส่วนทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) อธิบายว่าบุคคลจะใช้เวลาความรุนแรงเมื่อผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมีมากกว่าผลเสีย และแนวคิดเชิงสังคม-วัฒนธรรม (Socio-Cultural Perspective) มองว่าความรุนแรงอาจเกิดจากค่านิยม ความเชื่อ หรือโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อการใช้กำลัง ดังนั้นการทำความเข้าใจปัญหาความรุนแรงจึงต้องพิจารณาอย่างบูรณาการทั้งด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคม เพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของอัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างปัจจัยทางบุคคล พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม (Reciprocal Determinism) การเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านการสังเกต การเลียนแบบ และการสร้างแบบจำลองพฤติกรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ การสังเกต (Attention) การจดจำ (Retention) การเลียนแบบ (Reproduction) และการเสริมแรงพร้อมแรงจูงใจ (Motivation) ทั้งนี้ การเลียนแบบไม่ใช่การลอกแบบโดยตรง แต่เป็นกระบวนการทางความคิด

ที่ผู้เรียนเลือกเรียนแบบเฉพาะสิ่งที่สนใจหรือเห็นว่ามีคุณค่า โดยผลลัพธ์อาจไม่เหมือนตัวแบบเสมอไป การเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ปัจจัยแวดล้อม และการเสริมแรง

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการกล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยมีทฤษฎีสำคัญหลายแนว เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory) ที่แบ่งพัฒนาการทางความคิดออกเป็น 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นประสาทสัมผัส-การเคลื่อนไหว ขั้นก่อนปฏิบัติการ ขั้นปฏิบัติการรูปธรรม และขั้นปฏิบัติการนามธรรม ซึ่งแต่ละขั้นสะท้อนความสามารถทางการคิดที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ทฤษฎีจิตสังคมของเอริกสัน (Erikson's Psychosocial Theory) อธิบายว่ามนุษย์ผ่าน 8 ขั้นของพัฒนาการทางจิตสังคม โดยแต่ละขั้นจะมีความขัดแย้งหลักที่ต้องแก้ไขเพื่อพัฒนาเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud's Psychosexual Theory) มองว่าพัฒนาการบุคลิกภาพเกิดจากการจัดการแรงขับทางเพศในแต่ละช่วงวัย ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์และบันดูรา มองว่าพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการเสริมแรง การลงโทษ และการเลียนแบบ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดด้านพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ (Gardner's Multiple Intelligences) ที่เสนอว่ามนุษย์มีปัญหาหลากหลายด้านซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล

4. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2567) เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอนชัดเจน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก และมีการประสานความร่วมมือกับบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย การเรียน จิตใจ อารมณ์ สังคม และความต้องการพิเศษ ระบบนี้จำแนกนักเรียนได้หลายวิธี เช่น ตามขนาดโรงเรียน ระดับชั้นเรียน ประเภทโรงเรียน และความต้องการพิเศษของนักเรียน โดยมีกระบวนการหลัก 5 ประการ ได้แก่ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการคัดกรองและช่วยเหลือ (2) การคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาผ่านการให้คำปรึกษาและกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหา (4) การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเพื่อให้พัฒนาตามศักยภาพและกลับสู่ภาวะปกติ และ (5) การส่งต่อกรณีปัญหาที่เกินขอบเขตการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาไปยังผู้เชี่ยวชาญ

สรุป เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมความรุนแรงมีรากฐานจากปัจจัยหลายมิติ ทั้งด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความก้าวร้าวโดยกำเนิดของพรอยด์และลอเรนซ์ ทฤษฎีความหงุดหงิด-ความก้าวร้าวของดอลลาร์ดและคณะ รวมถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูราที่ชี้ให้เห็นว่าการสังเกตและเลียนแบบตัวแบบสามารถนำไปสู่การใช้ความรุนแรงได้หากพฤติกรรมดังกล่าวได้รับการยอมรับหรือเสริมแรง นอกจากนี้ ทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการ เช่น ของเพียเจต์ เอริกสัน พรอยด์ สกินเนอร์ และแนวคิดทฤษฎีปัญหาของการัดเนอร์ อธิบายว่าพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาในช่วงวัยรุ่นมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมและการตัดสินใจของนักเรียน ดังนั้น การวางแผนทางการดูแลช่วยเหลือจึงต้องอ้างอิงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2567) ที่มีขั้นตอนครอบคลุม ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน จนถึงการส่งต่อกรณีรุนแรงไปยังผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหากดำเนินการอย่างเป็นระบบ และบูรณาการกับความเข้าใจด้านทฤษฎีความรุนแรง การเรียนรู้ทางสังคม และจิตวิทยาพัฒนาการ จะช่วยป้องกันและลดปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เป็นเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และรอบด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำนวน 21

โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนกลุ่มดังกล่าวทั้งหมด จำนวน 200 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ ตัวแทนผู้ปกครอง นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักวิชาการศึกษา รวม 10 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเช่นกัน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแนวคำถามสนทนากลุ่ม โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ไม่น้อยกว่า 0.50 และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่ามากกว่า 0.70 จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาและใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเชิงปริมาณ ใช้สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามถูกตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ($IOC \geq 0.50$) และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่า Cronbach's Alpha > 0.70

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม ใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ ตัวแทนผู้ปกครอง นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักวิชาการศึกษา เพื่อให้ได้มุมมองเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมรุนแรงและแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้แจก แบบสอบถาม แก่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กรอกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และ สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เช่น ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการ บันทึกเสียงและถอดความคำตอบ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) อย่างเป็นระบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณที่รวบรวมจากแบบสอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จะถูกนำมาจัดเรียงและตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นนำไปวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและแนวโน้มของตัวแปรต่าง ๆ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จะถูกบันทึกและถอดความเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจะวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปและความแตกต่างของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์แนวโน้มและความสัมพันธ์ของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการส่งผล
	(1)	(2)	(3)			
1.ปัจจัยด้านบุคคล						
1.นักเรียนเป็นคนที่นิสัยที่ไม่พอใจ เมื่อไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ	70 (35.00)	85 (42.50)	45 (22.50)	1.87	.75	2
2.นักเรียนมีอาการโกรธหรือหงุดหงิด ก็จะใช้กำลังในการแก้ไขปัญหามากกว่าการพูดคุย	52 (26.00)	109 (54.50)	39 (19.50)	1.93	.67	2
3.นักเรียนมีสภาวะทางอารมณ์ที่ก้าวร้าวในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ	39 (19.50)	121 (60.50)	40 (20.00)	2.01	.63	2
4.นักเรียนมีโรคประจำตัวที่เกิดจากการมีพฤติกรรม การใช้ความรุนแรง เช่น โรคสมาธิสั้น (ADHD) หรือโรคเครียด	30 (15.00)	132 (66.00)	38 (19.00)	2.04	.58	2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การ ส่งผล
	(1)	(2)	(3)			
5.นักเรียนมีอาการหวาดระแวง วิตกกังวลใจ เมื่อทำพฤติกรรมรุนแรง	83 (41.50)	91 (45.50)	26 (13.00)	1.71	.68	2
2.ปัจจัยด้านครอบครัว						
1.นักเรียนอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาที่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	88 (44.00)	101 (50.50)	11 (5.50)	1.61	.59	1
2.นักเรียนอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่	91 (45.50)	100 (50.00)	9 (4.50)	1.59	.57	1
3.นักเรียนมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไข้ปัญหา	35 (17.50)	129 (64.50)	36 (18.00)	2.01	.59	2
4.นักเรียนอยู่ในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น	23 (11.50)	137 (68.50)	40 (20.00)	2.08	.55	2
5.ครอบครัวของนักเรียนมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับความต้องการพื้นฐานและการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	72 (36.00)	88 (44.00)	40 (20.00)	1.84	.73	2
3.ปัจจัยทางด้านสังคม						
1.นักเรียนรู้สึกว่ามีอาการกลั่นแกล้งหรือแสดงความคิดเห็นในทางลบจากกลุ่มเพื่อนหรือคนรอบข้างในโรงเรียน	91 (45.50)	71 (35.50)	38 (19.00)	1.73	.76	2
2.นักเรียนเคยถูกข่มเหง รังแก คำคำหยาบคาย ล้อเลียนปมด้อย หรือทำร้ายทางร่างกายหรือจิตใจจากกลุ่มเพื่อนหรือคนรู้จัก	85 (42.50)	83 (41.50)	32 (16.00)	1.73	.71	2
3.นักเรียนคบเพื่อนหรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆในโรงเรียน	56 (28.00)	104 (52.00)	40 (20.00)	1.92	.69	2
4.นักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนและรวมกลุ่มใช้ความรุนแรงบ่อยๆเป็นประจำ	28 (14.00)	115 (57.50)	57 (28.50)	2.14	.63	2
5.นักเรียนคบเพื่อนที่ชอบใช้ความรุนแรงในการแก้ไข้ปัญหา	39 (19.50)	105 (52.50)	56 (28.00)	2.08	.68	2
4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม						
1.นักเรียนรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นสถานที่เรียน ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการก่อเหตุความรุนแรง	29 (14.50)	136 (68.00)	35 (17.50)	2.03	.56	2
2.นักเรียนรู้สึกว่าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ไม่มีความปลอดภัยส่งเสริมให้มีเหตุการณ์หรือพฤติกรรมรุนแรง	91 (45.50)	79 (39.50)	30 (15.00)	1.70	.71	2
3.นักเรียนเคยเห็นพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของผู้อื่นในโรงเรียน	117 (58.50)	57 (28.50)	26 (13.00)	1.55	.71	1
4.นักเรียนเคยเห็นพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของผู้อื่นในชุมชน	110 (55.00)	64 (32.00)	26 (13.00)	1.58	.71	1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การ ส่งผล
	(1)	(2)	(3)			
5.นักเรียนเคยมีประสบการณ์ที่ต้องเผชิญหน้ากับ ความรุนแรงในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่	63 (31.50)	109 (54.50)	28 (14.00)	1.82	.65	2

จากการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเกิดจากการผสมผสานของหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล เช่น การมีโรคประจำตัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรุนแรง ภาวะอารมณ์ก้าวร้าว ความโกรธง่าย และความวิตกกังวล ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น การอยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง การเลียนแบบพฤติกรรมจากพ่อแม่/ผู้ปกครอง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ของบิดามารดา ปัจจัยด้านสังคม เช่น การอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้ความรุนแรง การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว และการเผชิญกับการกลั่นแกล้งหรือล้อเลียน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ความไม่ปลอดภัยในโรงเรียน การเผชิญหรือเห็นเหตุรุนแรงทั้งในโรงเรียนและชุมชน ปัจจัยเหล่านี้เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนและเกื้อหนุนให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง จึงควรมีการแก้ไขและป้องกันอย่างบูรณาการในทุกมิติ ทั้งด้านบุคคล ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเกื้อกูลต่อการพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

พฤติกรรมรุนแรงต่อร่างกาย ปัญหาด้านนี้มีความรุนแรงในระดับที่น่าตกใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหาเมื่อมีอารมณ์โกรธ (ค่าเฉลี่ย 4.70) ซึ่งอยู่ในระดับ “ทำทุกครั้ง” แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มนี้มองว่าการใช้กำลังเป็นเรื่องปกติหรือเป็นทางเลือกแรกเมื่อไม่พอใจ นอกจากนี้การใช้อาวุธทำร้ายผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 4.64) และการทำร้ายตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.45) ก็เป็นสัญญาณอันตรายที่ชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงภายในจิตใจของนักเรียน

พฤติกรรมรุนแรงต่อทรัพย์สิน พฤติกรรมในด้านนี้ก็มีความรุนแรงไม่แพ้กัน การทำลายข้าวของด้วยการจุดไฟเผา ในบ้านและชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.76 และ 4.75) แสดงถึงความก้าวร้าวในระดับที่สูงมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการขาดความยับยั้งชั่งใจและขาดความเข้าใจในผลกระทบของการกระทำของตนเอง

พฤติกรรมรุนแรงทางวาจา แม้จะอยู่ในระดับ “ทำบ่อยครั้ง” แต่พฤติกรรมนี้ก็เริ่มต้นของความขัดแย้งและความรู้สึกไม่ปลอดภัยในสังคม เช่น การใช้คำพูดคุกคามทางเพศ (ค่าเฉลี่ย 4.20) การข่มขู่จะทำร้ายร่างกาย (ค่าเฉลี่ย 4.12) และการล้อเลียนปมด้อยของผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.83) ซึ่งเป็นการทำร้ายจิตใจที่อาจส่งผลกระทบในระยะยาวต่อผู้ถูกกระทำ

พฤติกรรมรุนแรงทางการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต นี่คือปัญหาใหม่ที่นาเป็นห่วงในยุคดิจิทัล การที่นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ในการ ข่มขู่ทำร้ายตัวเองและผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.53) สะท้อนให้เห็นว่าช่องทางออนไลน์ได้กลายเป็นพื้นที่ใหม่ที่ถูกใช้ในการก่อความรุนแรง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากต่อการควบคุมและติดตามผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อหาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่าปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้เกิดแนวทางการดูแลช่วยเหลือที่แตกต่างกันไป ดังนี้

ปัจจัยและแนวทางการดูแลนักเรียน

ด้านบุคคล ปัจจัยด้านนี้พบว่าพฤติกรรมรุนแรงของนักเรียนมักมีต้นตอมาจากประสบการณ์ในอดีต ปัญหาทางอารมณ์ และการรับรู้ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น แนวทางการดูแลจึงควรเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจได้ระหว่างครูกับนักเรียน, การรับฟังอย่างไม่ตัดสิน การจัดให้มีการปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ (ครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยา), การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต (เช่น การควบคุมอารมณ์และการแก้ปัญหา) และการประสานงานกับครอบครัวและหน่วยงานภายนอกเพื่อการช่วยเหลือที่ครอบคลุม

ด้านครอบครัว ปัญหานี้มักเกิดจากความขัดแย้งในครอบครัว การขาดความอบอุ่น หรือการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม แนวทางการแก้ไขจึงมุ่งเน้นที่การเสริมสร้างบทบาทของครอบครัวให้เข้มแข็ง โดยส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีเวลาและใส่ใจบุตรหลานมากขึ้น, สร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน, จัดอบรมทักษะการเลี้ยงดูที่เหมาะสม, และสร้างเครือข่ายผู้ปกครองอาสาเพื่อสนับสนุนนักเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนควรมีมาตรการรองรับ เช่น การสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safe Zone) สำหรับนักเรียนที่ครอบครัวไม่พร้อมดูแลอย่างเต็มที่

ด้านสังคม ปัจจัยนี้มาจากอิทธิพลของเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว, สื่อที่มีเนื้อหารุนแรง, และการขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบวก ดังนั้น แนวทางที่เสนอจึงเน้นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนหรือชมรม, การสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกที่

เกี่ยวข้อง (เช่น สถานพินิจ), การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ, การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี, และการจัดให้มีแบบอย่างที่ดีในโรงเรียนและชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและชุมชนมีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมนักเรียน แนวทางการดูแลจึงเน้นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยและเป็นมิตร เช่น การจัดพื้นที่ที่น่าอยู่และมีมุมผ่อนคลาย, การควบคุมจุดเสี่ยงด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิด, การจัดระบบเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง และการร่วมมือกับชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น กีฬา ดนตรี หรือศิลปะ เพื่อลดแนวโน้มการใช้ความรุนแรงในระยะยาว

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา มีความซับซ้อนและหลากหลาย ครอบคลุมทั้งปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมรุนแรงของนักเรียนเกิดจากการผสมผสานของปัจจัยส่วนตัว เช่น โรคประจำตัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรุนแรง อารมณ์โกรธง่าย ความวิตกกังวล และการควบคุมตนเองต่ำ ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การขาดความอบอุ่น การเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ หรือปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม เช่น การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว การถูกกลั่นแกล้ง หรืออิทธิพลจากสื่อ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การเห็นเหตุความรุนแรงในโรงเรียนและชุมชน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสาเหตุหลายมิติ และงานวิจัยของเอกสิทธิ์ ประครองศรี และคณะ (2557) รวมถึงสุจิตรา คำผา (2557) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเกิดพฤติกรรมรุนแรงของนักเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านที่ทำงานร่วมกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงมักแสดงออกทางร่างกายมากที่สุด รองลงมาคือการทำลายทรัพย์สิน การใช้วาจารุนแรง การข่มขู่ และการกลั่นแกล้งผ่านสื่อออนไลน์ ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนยังขาดทักษะในการควบคุมอารมณ์และการจัดการความเครียด รวมถึงมีแนวโน้มใช้ความรุนแรงเป็นกลไกตอบสนองต่อความไม่พอใจหรือความขัดแย้ง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งระบุว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการเลียนแบบและอิทธิพลของ

สภาพแวดล้อมรอบตัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา คำผา (2557) ที่พบว่านักเรียนมักใช้กำลังตอบสนองต่อการถูกรังแก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาพฤติกรรมรุนแรงควรดำเนินการอย่างบูรณาการ ครอบคลุมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การพัฒนาทักษะชีวิต การเสริมบทบาทครอบครัว การจัดกิจกรรมเชิงบวกด้านสังคม และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมรุนแรงเกิดจากปัจจัยหลายมิติที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน การแก้ไขจึงต้องครอบคลุมทั้งด้านบุคคล ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศน์ ของ Bronfenbrenner และงานวิจัยของเบญจวรรณ ขำเเนก (2559) ที่เน้นความสำคัญของการดูแลนักเรียนแบบองค์รวมเพื่อป้องกันและลดพฤติกรรมรุนแรงในระยะยาว

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) ด้านบุคคล เช่น โรคสมาธิสั้น ภาวะเครียด อารมณ์ก้าวร้าวและโกรธง่าย ใช้กำลังมากกว่าการพูดคุย และมีความวิตกกังวล (2) ด้านครอบครัว เช่น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ผู้ปกครองใช้กำลังแก้ปัญหา รายได้ไม่เพียงพอ การหย่าร้าง และขาดความอบอุ่น (3) ด้านสังคม เช่น การอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้ความรุนแรง ถูกกลั่นแกล้งหรือล้อเลียน และได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และ (4) ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียนและชุมชนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการก่อเหตุและขาดความปลอดภัย สำหรับระดับพฤติกรรมรุนแรง พบว่ามีทั้งการทำร้ายร่างกาย การทำลายทรัพย์สิน การใช้วาจารุนแรง และการกลั่นแกล้งผ่านการสื่อสารทั้งในและนอกอินเทอร์เน็ต ส่วนแนวทางการดูแลช่วยเหลือ ควรเน้น ด้านบุคคล ด้วยการสร้างความสัมพันธ์และเสริมทักษะชีวิต ด้านครอบครัว ด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนและอบรมผู้ปกครอง ด้านสังคม ด้วยการสร้างเครือข่ายชุมชนและเสริมทัศนคติที่เหมาะสม และ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการปรับพื้นที่ให้ปลอดภัย มีระบบดูแล **ข้อเสนอแนะในการวิจัย** ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรุนแรงของนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาในโรงเรียน กำหนดมาตรการติดตาม

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด และบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เช่น การจัดคณะทำงานร่วม การประชุม ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ 1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ ควรบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการอารมณ์ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการรู้เท่าทันสื่อในหลักสูตร พร้อมจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมจิตอาสา และการฝึกการสื่อสารอย่างสันติ 1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ควรส่งเสริมค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมที่สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เช่น การเคารพสิทธิผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูล และการใช้เหตุผลแก้ปัญหา โดยใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรม กีฬา หรือศิลปะเป็นสื่อกลางสร้างความสามัคคีในโรงเรียนและชุมชน 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมพื้นที่หรือระดับการศึกษาอื่นเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยและพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในบริบทที่หลากหลาย รวมถึงใช้การวิจัยเชิงผสมผสาน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์และการสังเกตควบคู่กับข้อมูลเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

- เบญจวรรณ ขำเนก. (2559). สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว: กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารครุศาสตร์*, 23(2), 45–60.
- สุจิตรา คำผา และ Sujitra Kumpa (2557). *ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ปึงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) ในพระราชูปถัมภ์ฯ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *รายงานสถิติการเกิดเหตุความรุนแรงในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566–2567*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2565). *โครงการ “สังคมไทยไร้ความรุนแรง”: รายงานโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระบุรี. (2566). ใน รายงาน
สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจังหวัดสระบุรี ประจำปี 2566. กรุงเทพฯ:
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

เอกสิทธิ์ ประครองศรี, สมบัติ ท้ายเรือคำ, บังอร กุมพล. (2013). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล
ต่อเจตคติต่อพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21. *Journal of Educational Measurement*
Mahasarakham University, 19(2), 240-252.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2017). *School
violence and bullying: Global status report*. UNESCO. เรียกใช้เมื่อ 1
สิงหาคม 2568 จาก <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246970>

World Health Organization. (2021). *Global school-based student health survey:
Thailand 2021 fact sheet*. WHO. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2568 จาก
<https://www.who.int/publications/m/item/global-school-based-student-health-survey>